

Wat voor mens wil jij zijn? **(Psalm 1)**

*Liturgie zondagmorgen 18 augustus 2013
te Hardinxveld-Giessendam:*

Belijdenis van afhankelijkheid
Vredegroet van God (Opb.1)
Lied 21:1,2,3
Gebed
Lezen/tekst: Psalm 1
Psalm 52:5,6
Verkondiging
Gezang 133:1 t/m 5
De weg die God ons wijst
Psalm 40:2,3
Dankgebed en voorbeden
Inzameling van de gaven
Opwekking 244
Zegen van God (Num.6)

Afgelopen maandag overleed prins Friso.
Ergens al anderhalf jaar verwacht, was het nu toch ineens zover.
Friso stierf aan complicaties na het ski-ongeluk van vorig jaar februari.
En de rest van de dag draaiden alle nieuwsuitzendingen hierom.
Toch, bij alle mediageweld, was één ding terecht:
stilstaan bij de mens die prins Friso was geweest.
Een leven in de luwte is net zo waardevol als dat in de schijnwerpers.

Dat geldt overigens voor ieder mens die overlijdt.
Ook die man en die vrouw
die diezelfde dag met hun plezierjacht werden overvaren, en overleden.
Hun leven komt niet in het nieuws, maar was net zo waardevol.
Wat voor mens waren zij?

Als gemeente werden we deze vakantie getroffen
door het toch nog onverwacht snelle overlijden van Irene Overduin.

Dat schokt, dat doet pijn, dat komt dichtbij.
Niet alleen voor de directe familie, maar ook voor ons allemaal.
Irene stond middenin het leven, had een duidelijke plek in de gemeente.
Zij ook heel duidelijk als geliefd kind van God,
bij wie ze een diepe vrede vond, ondanks veel moeite.
En bij wie ze nu voor altijd thuis mocht komen.
Terecht dat er hier in 'de bron' een dankdienst voor haar leven was.
Goed om bij stil te staan: wat voor mens was zij, hier op aarde?

Maar het is pas echt goed om bij stil te staan
als je daarbij ook in de spiegel kijkt:
en wat voor mens wil *jij* eigenlijk zijn?

Het trof me na het overlijden van prins Friso
hoe de verschillende *kerkgenootschappen* hierop reageerden.
Er was een groep kerken die alleen sprak over de troost voor de familie.
Maar er waren ook kerken die daarnaast in feite die vraag stelden:
wat voor mens wil jij nu zijn?
En dat waren niet onze of aanverwante kerken,
maar juist de kerken uit de bevindelijk-gereformeerde hoek.
Bijvoorbeeld de Hersteld Hervormde Kerk, die schreef:
"De bloem van zijn leven is middenin zijn bloei geknakt...
daarin ligt voor ons allen een roepstem."
Oké, wat ouderwetse taal natuurlijk, maar toch.
Beseffen wij dat het leven hier op aarde zomaar voorbij kan zijn?
En wat doet dat met ons?
Denk er allemaal weer eens goed over na:
wat voor mens wil jij eigenlijk zijn?
Hoe sta jij voor God?
Leef jij elke dag met Hem?

*

[2]

Bij die vraag bepaalt ook Psalm 1 ons vanmorgen.
 Gelukkig de mens die... ja, die dag en nacht leeft met de HEER.
 Want dan alleen is je leven echt de moeite waard,
 en loopt het aan het eind van de weg niet dood.
 Een regelrechte uitnodiging dus om permanent te leven
 in verbondenheid met God.

En dan is deze psalm maar niet toevallig Psalm 1.
 Eén van de vele die nog zullen volgen.
 Maar ze vormt echt de inleiding op dit psalmenboek.
 Als het ware de deur waardoor je naar binnengaat.
 De rest van de psalmen moet je lezen
 tegen de achtergrond van Psalm 1.

Beter gezegd: Psalm 1 *in combinatie met* Psalm 2...
 En dat is misschien nog wel het meest verrassende.
 Dat was het voor mij in ieder geval wel
 toen iemand daar al weer heel wat jaren terug op wees. (Wolter Rose)
 Psalm 1 als inleiding, oké, dat ligt nog wel voor de hand.
 Maar eigenlijk horen Psalm 1 en 2 bij elkaar.
 Kijk maar hoe de eerste psalm begint, en de tweede eindigt.
 Gelukkig de mens die... dag en nacht leeft met de HEER,
 zo *begint* Psalm 1.
 Gelukkig de mensen die... schuilen bij de HEER,
 zo *eindigt* Psalm 2.
 Samen nodigen deze beide psalmen je dus uit
 om te doen wat in de 148 volgende psalmen gebeurt:
 leven in een intense verbondenheid met God.

Vandaar ook dat deze eerste twee psalmen geen opschrift hebben.
 Dat begint pas vanaf Psalm 3.

Dat er (bij de meeste psalmen) wordt gezegd van wie het lied is, en in welke situatie die werd gezongen.

Dat ontbreekt bij Psalm 1 en Psalm 2.

Ook zien beide psalmen het leven als een weg die je gaat.

Kijk maar in Psalm 1:6:

“De HEER beschermt *de weg* van de rechtvaardigen,
de weg van de wettelozen loopt dood.”

Op dezelfde manier eindigt Psalm 2, kijk maar in vers 12:

“Bewijs eer aan zijn zoon met een kus,
anders ontvlamt zijn woede, en *uw weg* loopt dood.”

Heel duidelijk opent het psalmenboek dus met die roepstem, om dat woord nog maar een keer te gebruiken.

Onze omgang met God, waar het in alle psalmen over gaat, speelt zich af in een voortdurend spanningsveld, met die dringende vraag: wat voor mens wil *jij* eigenlijk zijn?

Kennelijk zit het niet vanzelf goed.

Onderga je ook als christen heel sterk de aantrekkingskracht van mensen die leven zonder God.

Ja, *bén* je als christen ook zomaar zo’n mens.

Zodat de roepstem klinkt om daar weerstand aan te bieden:

“Mens, je bent pas gelukkig
als je in heel je doen en laten rekening houdt met de HEER!”

En dan niet – wat wij heel gauw denken –

óm God tevreden te stellen

zodat je uiteindelijk wel in de hemel komt.

God wil dit en dat, nou dan doe ik dat maar,

want anders komt het niet goed...

Nee, volgens Psalm 1 oogst je wat je *zélf* hebt gezaaid.

Waarom is de mens die met God leeft gelukkig?
Niet omdat hij dan een voldoende scoort bij God.
Maar omdat zijn leven tot bloei komt, en vrucht draagt.
Zijn leven heeft dus zin, is met recht alle moeite waard.

En waarom houdt de wetteloze geen stand in het gericht?
Omdat zijn leven te vergelijken is met kaf:
het ziet er aan de buitenkant misschien wel goed uit,
maar als je het omhooggooit
zoals destijds gebeurde wanneer het graan werd geoogst,
dan waait dat kaf meteen weg op de wind,
het heeft geen enkele body, het is zo leeg als wat.

Psalm 1 houdt ons voor:
in dát spanningsveld bevind je je, als kind van God:
zoek je een leven met zin,
of word je gelokt door een leven dat goedbeschouwd zo leeg is als wat?

Er is een hele mooie uitspraak van C.S. Lewis:
"Als het erop aankomt zijn er twee soorten mensen:
zij die tot God zeggen: Uw wil geschiede,
en zij tot wie God ten slotte zegt: uw wil geschiede."
God wil niets liever dan dat jij gelukkig wordt.
Zie maar hoe Psalm 1 begint en Psalm 2 eindigt.
Maar de keus is aan jou: wat voor mens wil jij zijn?

*

[3]

En dan komen we bij de kern.

Gelukkig de mens die... dag en nacht leeft met de HEER –
zo vatte ik het eerder even kort samen.

Maar het wordt tijd om even wat beter te kijken
hoe Psalm 1 dat leven met de HEER dan voor ons uittekent.
Waar komt het dan op aan,
wat moet je dan vooral doen, of niet doen?

Als je niet oppast, struikel je dan meteen over vers 1.
Een christen moet *niet* meegaan met wie kwaad doen,
een christen betreedt *niet* de weg van de zondaars,
en een christen zit *niet* bij spotters aan tafel.
Wat voor beeld roept dat bij je op?
Toch zomaar het beeld van:
oog om hoog en hart naar boven, hier beneden is het niet.
En dat wordt dan nog bevestigd door vers 2:
kennelijk zit je als christen vooral veel met een boekje in een hoekje.
Nou, sommigen zal dat misschien aanspreken...
Maar ik denk dat de meesten van u toch zoiets hebben van:
mij niet gezien!

Is dát dan de roepstem die we vooral moeten horen?
Dat lijkt die vaak wèl te zijn in bevindelijk-gereformeerde kring.
Recent is dat weer neergezet in een boek van Franca Treur.
Ik las van de zomer iets over de verfilming van dit boek.
Een meisje wat de rol van Katelijne speelt zegt daarover:
"Ik vind het wel bijzonder dat je je geluk kunt vinden in het geloof.
Je eigen wil wordt de grond in gedrukt, heb ik het gevoel.
Katelijne doet veel dingen niet omdat het niet mag van haar geloof.
En toch is ze gelukkig..."
Ja, zij wel, maar deze actrice kan daar dus niet bij.

Maar dat is dan ook niet de roepstem van Psalm 1.
Dan blijf je steken in vers 1, en dan ook nog oppervlakkig gelezen.
Alsof het daar alleréérst gaat over wat je allemaal niet mag dóen.

Maar het punt is veel meer:

door wie moet je je niet laten *beïnvloeden*?

Zoals we straks aan het eind van de dienst zullen zingen:

“Welzalig de man die niet wandelt in *de raad* van de goddelozen...”

Gelukkig ben je als je je voor een zinvol leven niet laat *adviseren*

door mensen die ‘goddeloos’ zijn,

dat wil zeggen: bij wie in de praktijk van hun leven God geen rol speelt.

Hoezo niet?

Nou, dát vertelt dan vers 2:

omdat juist God daar als geen ander goede dingen over zegt.

En dat zul je merken als je je erin verdiept.

Als je er oppervlakkig naar kijkt, naar die wet van de HEER,

dan kun je inderdaad denken:

o, allemaal regeltjes van wat ik niet mag,

en daar moet ik me dan allemaal maar aan zien te houden...

tja, hoe je dáár dan gelukkig van wordt?

Maar Psalm 1 nodigt je juist uit om je erin te verdiepen.

Ja, om als het ware je wortels uit te slaan naar het stromende water.

Want dát *is* kennelijk die wet van de HEER.

Stromend water, bruisende woorden,

ze wijzen een weg waar je leven door opbloeit,

ja ze wijzen die weg maar niet alleen,

maar ze werken dat leven ook echt in je uit.

Die boom, die hoeft alleen maar op de goede plek te staan.

Alles hangt af van de plek waar de boom wordt geplant.

Is dat aan stromend water, dan kun je er van op aan:

die boom zal vrucht dragen op zijn tijd,

en de bladeren zullen nooit meer verdorren!

Kun je je dat voorstellen bij de wet van de HEER?
Dat die wet zó is, dat die wet zó werkt?
Niet als een maatstaf waaraan je moet voldoen.
Maar als een bron waardoor je leven echt tot bloei komt?
Misschien helpt het als je bedenkt dat 'wet' meer is dan: de 10 geboden.
'Wet' staat hier voor al het onderwijs dat God geeft.
De Tora, daar gaat het hier over.
Dat zijn de eerste 5 boeken van Mozes.
Met inderdaad Exodus 20, de 10 geboden.
Maar met nog veel en veel meer.
Geschiedenissen, liederen, profetieën,
ja vooral steeds weer woorden en daden van God
waarin je voortdurend proeft: wat is Hij toch ontzettend goed!

Vandaar dat je hier ook echt *vreugde* in kunt vinden, vers 2.
Dát is wat God wil met zijn wet, met al zijn woorden in de Bijbel:
Geen vreugdeloze bedoening.
Maar juist een mens die levenslustig is, blijmoedig, optimistisch.
Omdat hij voortdurend zijn oor te luisteren legt
bij een God die boordevol liefde is.
Wij leven hier op wat ze noemen de 'bible-belt', de bijbelgordel.
Nou, als je dus érgens blij en levenslustige mensen zou mogen
verwachten, dan wel hier!
Hoe uitnodigend is dat?
Is dat niet de mens die je wilt zijn?

Dan wil je toch nergens anders meer naar luisteren?
Dan ga je toch op zoek naar mogelijkheden
om steeds weer Gods woorden te horen, thuis en in de kerk.
Ja, de woorden van *de HEER*,
de God dus die er is, die er voor jou wil zijn,
die jouw leven niet maar wil beschermen, zoals vs 6 nu vertaalt,

maar die jouw leven wil kénnen,
en dat betekent: die er voor jou heel persoonlijk wil zijn,
die jou wil koesteren aan Zijn Vaderhart.

Is precies dát ook niet de leegte van mensen zónder God?
Wat ze wanhopig zoeken, maar uiteindelijk nergens vinden.
Onvoorwaardelijke liefde, en zorg.
En dát drijft ze voort, dat maakt ook dat ze 'kwaad doen', vers 1.
Gelukkig als je ontdekt dat er een andere weg is.
Dat er een *God* is die een andere weg *wijst*.

De wet van de HEER, dat slaat hier dus op de eerste 5 bijbelboeken.
Nou, het begint daar meteen al mee, in Genesis 1.
Daar ontdek je een God die goed doet.
Die heel deze wereld, en heel ons leven, zéér goed heeft gemaakt.
En die ook nadat wij doelbewust kozen voor het kwaad
meteen weer naar ons op zoek ging: mens, waar ben je?
En in al zijn verdere woorden en daden liet zien dat Hij het meent!

Verdiep je toch in zijn wet, dus in alle woorden van God.
Dan hoor je voortdurend weer Gods Vaderhart kloppen voor jou.
Ga net als Maria maar steeds weer zitten aan de voeten van Jezus.
Dan kies je als mens voor het enige wat echt goed is voor je leven.

Want als je luistert met een hart dat verlangt naar je HEER,
zorgt Hij zelf ervoor dat je leven vrucht draagt, op zijn tijd.
Ja, dat je leven dus zin krijgt.
En dat jij zin krijgt om te leven.
Is dat niet de mens die jij het allerliefst wil zijn?

*

[4]

Misschien zeg je: "Ja, dat wil ik inderdaad –
alleen merk ik er zo weinig van dat het werkt!
Hoe ik ook mijn best doe, mijn leven draagt helemáál geen vrucht.
Eerder ervaar ik tegenslag op tegenslag.
Alle vreugde is inmiddels wel uit mijn leven weg!"

Toch helpt het juist dan om je te verdiepen in Gods woord.
Die wet van de HEER, dat slaat dus op de eerste 5 boeken van het OT.
Nou, in dat eerste boek, het boek Genesis, wordt verteld over Jozef.
Jozef die het lievelingetje was van zijn vader Jakob.
Maar die op een kwade dag verkocht werd als slaaf.
Ineens is hij zijn vrijheid kwijt, en mist hij de liefde van zijn vader.
Toch vertelt de Bijbel juist op dát moment (Genesis 39:2v):
"De HEER stond Jozef ter zijde, zodat het hem goed ging."
En zijn meester ziet dat de HEER Jozef ter zijde stond
"en alles wat hij ter hand nam voorspoedig liet verlopen".
Exact de tekening van Psalm 1!
Maar dan niet bij iemand die geen centje pijn heeft,
nee juist op het moment dat dat wél het geval is.

Vervolgens vertelt Genesis 39 dat Potifars vrouw Jozef verleidt.
Niet maar één keer, maar dag in dag uit.
Nou, daar heb je de 'raad van de goddelozen' uit Psalm 1:
"Jo, jij ziet er goed uit,
zullen we het leuk hebben samen,
mijn man hoeft daar niets van te merken."
Stel je dat eens voor, in zo'n situatie
dat je in een totaal vreemd land leeft,
niet meer kan gaan en staan waar je wilt,
en niemand meer in de buurt hebt die van je houdt...

Zo'n jongen, veel ouder dan 17 was hij niet, kun je het dan toch niet kwalijk nemen als hij dan eens de fout ingaat?

Maar wat zegt Jozef: "Hoe zou ik ooit zo'n groot kwaad kunnen doen en zondigen tegen God?" (Gen.39:9)

Oftewel, hij kan het niet over zijn hart verkrijgen.

Kennelijk is hij echt geworteld in de liefde van God.

Ondanks alles vindt hij zijn vreugde in Hem,
die zo overduidelijk voor hem zorgt ook in dit vreemde land.

Toch leidt juist deze opstelling van Jozef ertoe
dat hij in de gevangenis belandt.

Dus je zou zeggen: hoezo komt zijn leven tot bloei, nu hij God dient?
Het gaat alleen maar van kwaad tot erger.

Tótdat je meteen weer leest, in Genesis 39:21:

"Maar de HEER stond hem ter zijde en bewees hem zijn goedheid..."

Jozef krijgt een belangrijke taak in de gevangenis.

En opnieuw lezen we dan dat de HEER hem ter zijde stond

"en alles wat Jozef ter hand nam voorspoedig liet verlopen."

Precies weer Psalm 1: alles wat hij doet komt tot bloei.

Maar dat juist in een leven waarin iemand klap op klap te verduren krijgt.

Vergis je niet, uiteindelijk zit Jozef wel 13 jaar in de gevangenis...

Je geluk als christen zit 'm niet in de omstandigheden

maar in hoe God bij je is wát er ook in je leven gebeurt,

en hoe Hij juist ook het kwaad in je leven gebruikt

om je leven tot zijn bestemming te laten komen.

Dat je steeds meer de mens wordt zoals God die heeft bedoeld.

Nog veel duidelijker dan bij Jozef zie je dat bij Jezus.

Als íemand dicht bij de HEER leefde was Hij het wel.

Met recht dag én nacht was Hij met God bezig.

En heel zijn leven was volmaakt hoe God het in zijn wet had bedoeld.

Maar waar Jozef na 13 jaar gevangenis ineens onderkoning wordt,
daar eindigt Jezus leven ongeveer op diezelfde leeftijd aan een kruis.
Hoezo vruchtbaar? Hoezo een bloeiend bestaan?

Toch is dit niet wat het lijkt.

Nee, dit is waar óns leven op uitliep, zonder het ingrijpen van God:
wij zouden het nooit halen, onze weg liep dood.

Onlangs stond er een bijzonder verhaal in de krant.

Een 19-jarige marinier in Amerika deed mee met een hardloopwedstrijd.

Onderweg zag hij een jonge deelnemer, die bijna niet meer kon.

De jongen vroeg hem bij hem te blijven.

De marinier paste daarop zijn tempo aan,

bleef naast de 9-jarige jongen lopen en ging hem aanmoedigen.

Daardoor lukte het hem de 5 km lange route uit te lopen.

De marinier werd hierdoor echter laatste in zijn leeftijdscategorie.

Zijn collega's ondertussen waren bang geworden

dat hij onwel was geworden,

omdat hij altijd zo fanatiek loopt en daarom nooit als laatste eindigt.

Net toen ze hem wilden gaan zoeken,

kwam hij met de jongen de laatste bocht om voor de eindstreep.

De jongen is uitgeput, zijn blik is leeg

en zijn houding straalt geen kracht meer uit.

De marinier die loopt met bepakking is hem hooguit een paar meter voor.

Zijn blik is op de jongen gericht.

Natuurlijk heeft elk voorbeeld z'n beperkingen.

Maar ergens herken ik hier zó wat Psalm 1 zegt over God:

“De HEER beschermt (kent) de weg van de rechtvaardigen...”

Zijn blik is voortdurend gericht op ieder die Zijn weg wil gaan.

En alleen daarom halen wij de eindstreep.

Ja, omdat Jezus ónze wedstrijd wilde lopen, er zelf kapot aan ging,
 kan èn zal ons leven nu echt tot bloei komen,
 vruchten dragen van liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijkheid,
 goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. (Gal.5:22-23)
 Gelukkig zullen we zijn, ook al zien we het zelf nog niet.
 Gelukkig, niet door de afwezigheid van problemen
 maar door de aanwezigheid van God.

*

[5]

Daarom die vraag vanmorgen, voor ons allemaal:
 wat voor mens wil jij zijn?

Die wetteloze, of die rechtvaardige?

Die zondaar, of die... nee niet die zondeloze – dat zegt Psalm 1 niet.

De rechtvaardige, dat is degene die God recht in de ogen kijkt.

Kán kijken ook, omdat voor zijn zonden is betaald aan het kruis.

Maar dan ook God in de ogen wíl kijken, niets liever dan dat.

En die dan niet dag en nacht alleen maar in de bijbel leest...

nee, álles wat hij doet komt tot bloei.

Dus dag en nacht, bij alles wat hij doet, houdt hij rekening met God,

laat hij zich kennelijk raden door God,

verlangt hij ernaar dat God zijn doen en laten steeds weer zuivert,

en zijn leven steeds meer mooi maakt, góed vooral.

Zoals God het altijd al had bedoeld.

Als je het lastig vindt om zó je bijbel te lezen, zoek dan hulp.

Zoek anderen op, dan kun je het samen doen.

Er zijn ook handige vragen die je bij het lezen kunnen helpen.

Liefde maakt vindingrijk.

Als je graag Gods stem wilt horen,

ga je op zoek naar de juiste middelen,
vraag je anderen bijv. hoe zij dat eigenlijk doen.

Komend seizoen biedt onze kerk ook hulp bij het bijbellezen.
Peter van der Laan gaat een heel aantal donderdagavonden aan de slag.
In het afgelopen kerkblad kun je daarover lezen.
En ieder is daar welkom, persoonlijk of ook als vereniging.

En deze weken zijn ook een goed moment om na te denken
of je misschien op belijdeniscatechisatie wilt.
Niet dat je dan persé belijdenis zult doen aan het eind van het seizoen.
Maar wil je er serieus mee aan de slag? Je bent van harte welkom!
Meld je aan bij Peter van der Laan of bij mij.

Maar denk er allemáál weer eens goed over na, in deze vakantietijd:
wat voor mens wil ik zijn?
Denk daar vooral ook over na in je gebed tot God.
Dat mag onopgesmukt, zoals de vele psalmen laten zien.
Worstelend. Niet begrijpend. Zoekend. Ontvangend. Juichend. Kwetsbaar.
Laat het vóór alles echter verlangend zijn:
HEER, wilt U ons doen en laten zuiveren,
ja wilt U zelf de bron van mijn leven zijn!
Amen.

Hardinxveld-Giessendam, Jan Meijer
16 augustus 2013